

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे

22R

संस्कृत विशारद (बी.ए.) - नियमित

परीक्षा : डिसेंबर - २०२३

सत्र ३ रे

विषय: व्याकरण-३ (22R431)

दिनांक : ०५/१२/२०२३

गुण : ६०

वेळ : २.०० ते ४.३०

- सूचना : सर्व प्रश्न अनिवार्य
- प्र. १. सूत्रे स्पष्टीकुरुत। (२०)
- १) एचोऽयवायावः।
  - २) झलां जश् झशि।
  - ३) वृद्धिरादैच्।
  - ४) पूर्वत्रासिद्धम्।
- प्र. २. संज्ञे स्पष्टीकुरुत। (१०)
- १) प्रगृह्य
  - २) प्रत्याहार
  - ३) टि
- प्र. ३. अ) सङ्ख्यानां योग्यानि रूपाणि योजयित्वा वाक्यानि पुनर्लिखत।(केवलं पञ्च) (५)
- १) (१६)----- उपचारैः पूजा सम्पन्ना।
  - २) भगवद्गीतायाः (२)----- अध्याये इन्द्रियनिग्रहः वर्णितः।
  - ३) हस्तस्य (५) ----- अङ्गुल्यः न समानाः।
  - ४) वयं संवत्सरे (१) ----- पर्यटनार्थं गच्छामः।
  - ५) सह अव्ययस्य योगे (३)-----विभक्तिः उपयुज्यते।
  - ६) गणपतेः (२) -----शूर्पकारौ कर्णौ।
- आ) रूपपरिचयं कुरुत। (केवलं पञ्च) (५)
- १) सर्वस्मिन्
  - २) जगति
  - ३) पत्युः
  - ४) सम्पूज्य
  - ५) विदुषाम्
  - ६) कृत्यः

इ) सामासिकपदानां विग्रहं कृत्वा समासनामानि लिखत।(केवलं पञ्च) (५)

- १) शास्त्रपारङ्गतः २) साङ्केतिकभाषा ३) अनैसर्गिकम्
४) षड्रसाः ५) वार्तिककारः ६) गोव्याघ्रम्

ई) सूचनानुसारं परिवर्तयत।(केवलं पञ्च) (५)

- १) युवकाः पत्रकारितां कुर्वन्ति।(वाक्यमेकवचने परिवर्तयत।)
२) सा नर्तित्वा अपूर्वमानन्दं विन्दति।(पूर्वकालवाचकमव्ययं निष्कास्य वाक्यं पुनर्लिखत।)
३) एका छात्रा आसने उपाविशत्।(वाच्यं परिवर्तयत।)
४) दण्डिनः दशकुमारचरितम् वाङ्मये प्रसिद्धः काव्यम्।(अशुद्धिसंशोधनं कृत्वा वाक्यं पुनर्लिखत।)
५) सः परोकारेण समाधानम् अनुभवति स्म।(स्म अव्ययं निष्कास्य वाक्यं पुनर्लिखत।)
६) त्वं सततं कार्यं समाचर।(त्वं स्थाने भवान् इति कर्तृपदं योजयित्वा वाक्यं पुनर्लिखत।)

प्र.४.अ) संस्कृतेन अनुवदत। (६)

कोणी एक श्रीमंत माणूस होता. त्याचं मोठं घर होतं. ऐश्वर्य असूनही त्याला सुख नव्हतं. तो सतत काळजीत असायचा. त्याच्या घराच्या मागे एका गरिबाची झोपडी होती. त्याच्या घरी पैसा नव्हता. खायला अन्न नव्हतं. परंतु तो अतिशय आनंदी असायचा. एकदा तो अगदी मग्न होऊन गात होता. तेव्हा ते पाहून श्रीमंताने त्याला विचारले, “घरात अन्न नसताना तू इतका आनंदी कसा? आणि माझ्याकडे सर्व असून मी दुःखी का?” त्यावर गरिबाने उत्तर दिले, “मी माझ्याजवळ काय आहे ते बघतो. आणि तू काय नाही त्याचा विचार करतोस.”

आ) माध्यमभाषया अनुवदत। (४)

१. वासः प्रधानं खलु योग्यतायाः
वासोविहीनं विजहाति लक्ष्मीः।
पीताम्बरं वीक्ष्य ददौ स्वकन्यां
दिगम्बरं वीक्ष्य विषं समुद्रः॥
२. भो दारिद्र्यं नमस्तुभ्यं, सिद्धोऽहं त्वत्प्रसादतः।
पश्याम्यहं जगत्सर्वं न मां पश्यति कश्चन॥
